

LA SENYORA
FLORENTINA
I EL SEU AMOR
HOMER

de Mercè
Rodoreda

22/02/17
— 02/04/17

Funció amb
audiodescripció
18/03/17

Sala Gran

Durada
2 hores i 40 minuts,
amb entreacte inclòs

#lasenyoraflorentina
#TNCdetothom

Direcció
Sergi Belbel

Escenografia
Max Glaenzel

Vestuari
Mercè Paloma

Il·luminació
Kiko Planas

So
Jordi Bonet

Música
Albert Guinovart

Caracterització
Toni Santos

Ajudant de direcció
Antonio Calvo

Ajudant
d'escenografia
Josep Iglesias

Ajudanta de vestuari
Núria Cardoner

Assistència de so
Iker Rañé

Producció
**Teatre Nacional
de Catalunya**

Agraïments
Cristina Clemente,
Xavier Albertí, Paz
Bodoque, Francesc
Chaparro, Marçal
Cruz, Fundació Rodo-
reda, Punto Blanco

REPARTIMENT

Florentina
Mercè Sampietro

Perpètua
Margarida Minguión

Júlia
Teresa Urroz

Zoila
Carme Callol

Homer
Toni Sevilla

Zerafina
Elisabet Casanovas

*Jaume / Francisquet
/ Miqueló / Vigilant*
Enric Cambray

Sra. Rosa / Noia
Gemma Martínez

Vols saber-ne més?

Escaneja el codi QR o vés a www.tnc.cat
i hi trobaràs materials complementaris
i altres enllaços d'interès:

Jordi Giramé i Òscar Muñoz, «*La senyora Florentina i el seu amor Homer*». Apunts per a una posada en escena», a Assaig de teatre. Revista de l'Associació d'Investigació i Experimentació Teatral, núm. 18-20, 1999.

Francesc Massip i Montserrat Palau, *L'obra dramàtica de Mercè Rodoreda*. Barcelona: Proa, 2002.

Jordi Sarsanedas, «Una comèdia agra», al programa de mà de l'estrena al Centre Dramàtic de la Generalitat, 1994.

Mercè Rodoreda, «Zerafina», a *La meva Cristina i altres contes*. Barcelona: Edicions 62, 1967.

Club de lectura
TNC/Biblioteques públiques de Catalunya

Text editat: Arola Editors i TNC
(En venda a les taquilles i a www.tnc.cat)

LA SENYORA FLORENTINA...

És una llàstima que Mercè Rodoreda no hagi escrit més obres per al teatre. Aquesta que ara us presentem, i que va ser rescata-da per la gran Rosa Novell fa més de vint anys, és segurament el seu text teatral més reeixit. Rodoreda escriu, amb to de comèdia de costums, gairebé a la manera d'un De Filippo, sobre les vides, les petites misèries, les petites desgràcies i les petites alegries d'una colla de dones barcelonines de principis del segle xx. Sota l'aparença d'una comèdia «amable», Rodoreda compon un dels seus personatges més emblemàtics, juntament amb la Colo-meta, l'Aloma i la Teresa i la Sofia de *Mirall trencat*: la senyora Florentina, dona burgesa, típicament barcelonina, professora de piano, propietària d'un gran immoble al barri de Sant Gervasi i que, malgrat dur una vida relaxada i tranquil·la, amaga una gran recança, una profunda malenconia per no haver pogut tenir una vida afectiva més «convencional». Amistançada del «senyor Homer» durant gairebé trenta anys, assistirem al seu daltabaix emocional i finalment catàrtic, ajudada en tot moment per un cor de veïnes i amigues que la protegeixen: les «intrèpides» i excepcionals Zoila, Júlia i Perpètua. La irrupció de la nova minyona, la Serafina, una noia jove, de poble, desinhibi-da, molt lluny del que la Florentina representa, serà el revulsiu que finalment sacsejarà els fonaments de la seva llar.

Els personatges de la Rodoreda demanen a crits un gran-
diós repartiment. Són personatges grans, però estan escrits
des de la petitesa, des de la minúcia d'unes vides gairebé
ridícules, o, si més no, lluny de ser memorables o heroïques.
I, tanmateix, totes elles acaben essent autèntiques «heroïnes»
gràcies a la seva vitalitat, la passió per les petites coses, la re-
cerca de la felicitat i la força poderosa de l'amistat.

Ha estat un autèntic plaer que aquesta obra sigui encar-
nada per aquestes meravelloses actrius i actors. Gràcies a
totes elles, i a ells, aquesta «Florentina» ha esdevingut per
a nosaltres una autèntica celebració de l'amistat i de la vida.
Tant de bo ho sigui també per a tots vosaltres.

Mercè Rodoreda, «Zerafina», a *La meva Cristina i altres contes*.
Barcelona: Edicions 62, 1967.

Zí, zenyora, zóc la minyona nova... Ja ho zé que zón lez nou i que havia de venir a lez trez, però éz que m'he perdut una mica i quan em pensava que ja havia arribat, un zenyor molt ben veztit m'ha dit que era a Zantz. M'ha explicat per on havia de pazzar per anar a Zant Gervazi i, preguntant, preguntant, entre totz plegatz m'han enviat al Parque. He vitz totez lez bèztiez: elz tigre, elz elefant, lez cotorres i lez monez. Dezpréz he zortit a la Rambla i m'he pazzejat per entre lez florz i elz zenyorz que pazzaven em deien cozez. Un que duia baztó m'ha convidat a beure una grazioza. No el coneixia, però de zeguida hem eztat conegutz. M'ha dit que era ric i que tenia ganez de cazar-ze... No z'ezpanti que no m'ha pazzat rez. Viu zola voztè? Doncz, zi em dezcuído, quin zuzto que li hauria donat... Zi zabéz l'eztona que fa que em pazzejo per aqueztz carrerz... Anava voltant la caza i he vitz entrar zenyorez, i cada vegada que corria per poder entrar amb ellez ja havia fet tard. He eztat a punt de zaltar la paret per darre-re, però no acabava de zaber zi era la paret del zeu jardí... Per què no he trucat el timbre? Perquè zempre que el volia tocar em picava. Quan eztic una mica nervioza tot el que toco pica com zi eztiguéz ple d'electrizitat... De maletez no en tinc, tot ho duc en aquezt farzellet... No, no eztic genz canzada, de viatge com aquezt n'hauria pogut fer deu zenze canzar-me, però, zi vol, m'azzeuré a la butaqueta. Veu? Em pensava que així que arribaria m'hauria de pozar a rentar elz platz. Zi ze'm queda, a l'eztiu li pozaré bé el jardí, i a la paret de l'acabament, perquè no ez vegi tan pelada, hi plantaré campanetez i una carabazzera. Li agrada, a voztè, menjar una bona zopa de carabazza? A mi zí, però zempre em fa zinglot... Que quina vida feia el poble? Zí, miri, era baztant pezat. Cuidar-me de la caza i de lez gallinez i ajudar la mama a pujar elz meuz zet germanetz... I quan van eztar pujatz, la mama em va dir que valdria méz que anéz a zervir, que potzer m'ezpavilaria una mica i podria enviar-li zèntimz... Zí zenyora, he zervit en

duez cazez; em penzo que ja li ho deia el zenyor rector en la carta que li va ezcriure... [...] Zi tinc promèz? Ara no, però n'he tingut doz. El primer ez deia Miqueló. Era roz com lez ezipiguez i ez va morir a l'Àfrica. El vaig conèixer a la vora de la font. Jo em pazzejava per zota de lez acàziez i zento que diuen: «Quina merenga!». Em giro i veig unz quantz jovez que feien broma. Quan ja eztava a punt de tirar-loz un roc ze'm van acoztar i em van dir que era molt bufona, totz alhora, però que anava una mica mazza ezcabellada, i el qui havia dit que zemblava una merenga duia una fulleta a la mà per jugar i me la va clavar alz cabellz. Dezpréz zempre enz vèiem i anàvem a pazzejar per la carretera i un vespre que enz vam enfilat vinyez amunt, enz vam ficar en una barraqueta de fuzta, em va fer treure el veztit i em va dir que m'eztiréz per terra. Ell ez va eztirar al meu coztat, va enzendre un zigarret i m'anava tirant la zendra al melic. I quan va haver fumat el zigarret em va començar a eztirar elz pèlz de zota el braz, amb tanta fúria que a mi em zaltaven lez llàgrimez delz ullz.

Dezpréz d'allò de la nena em va començar a venir al darrere el fill del zenyor Vidal, el farmazèutic. Així com en Miqueló era roz, aquezt zemblava un gitano. Però era méz zimpàtic.

I un dia que plovia també enz vam ficar a la barraqueta, i l'aigua corria a regueronz per terra i quan vam haver acabat jo tenia tota l'ezquena bruta de fang i vam riure molt. A mi tot allò no m'agrada gaire perquè m'ezgarri-fa que em toquin. Quan era petita, una vegada una nena que anava a eztudi amb mi em va encomanar elz zeuz

pollz i quan la mama me'lz treia, cada matí, no m'agradava genz que em toquéz el cap. Van pazzar unz quantz me-zoz i vaig haver d'anar-me'n del poble, tot i que el ventre no ze'm veia genz perquè la mama cada dia me'l faixava ben eztret.

Vaig anar a caça d'una tia que viu a tres hores lluny de caça i allí vaig tenir una nena. Així que va respirar ez va morir perquè no tenia ozzoz. En Miqueló ja era a l'Àfrica... El dia que ze'n va anar em va dir que l'embarcaven cap a lez càbilez i que allí el matarien a copz de zabre i que no enz veuriem mai méz, i va dir que zi el mataven, mentre ez moriria penzaria en mi... Dezprés d'allò de la nena em va començar a venir al darrere el fill del zenyor Vidal, el farmazèutic. Així com en Miqueló era roz, aquezt zemblava un gitano. Però era méz zimpàtic. A lez nitz zaltava per la fineztra i ze'm ficava al llit. I em deia unez cozez molt boniquez... Abanz de zortir el zol z'alzava, ez pozava l'americana i fugia correntz. Jo el mirava per la fineztra i li tirava un petó amb la mà, i un eztu no va tornar perquè van dir que z'havia promèz a Barzelona. I zi m'agrada d'haver vingut a zervir a Barzelona éz perquè penzo que potzer el trobaré i li podré eztirar el ble de cabellz que zempre li queia damunt el front i que era una coza que a ell li agradava molt que li fez. I ara ja ho zap tot. Per la feina em penzo que li agradaré: zóc molt neta i menjo a miquez com un ozell. De malalta no n'eztic mai. Tot el que em pazza éz que a l'hivern zi no m'abrigo bé m'encoztipo. Noméz tinc el mal de zer una mica papizzota. Ze'm quedarà, oi?

El ritme de l'obra ve marcat, amb simetria entre els tres actes, per les entrades i sortides dels diferents personatges, que van pautant les tensions. A més, la presència dels comparses, els personatges el paper dels quals no ve marcat

per la seva caracterització, sinó en la incidència circumstancial, van espurnejant l'acció dramàtica: Francisquet provoca una reacció cabdal, talment com Miqueló, mentre que

Zerafina, la dona jove,
ens fa riure, però, en realitat,
és el personatge seriós.

l'alumnat i la mare de l'estudiant de Florentina trenquen tensions i acoloreixen els trets costumistes i realistes, com les pujades o baixades del cistell per la finestra o, fins i tot, la festa i les cançons. Aquests personatges o interaccions permeten la dosificació d'una mínima acció dramàtica i, alhora, completen la comèdia, un aspecte inherent de la qual serà el pas del temps. [...]

En aquest gineceu el nucli ve marcat per Florentina i Zerafina, amb aquest doble protagonisme esmentat, un protagonisme establert a base d'una aparent contradicció: Florentina, la dona madura, que no fa riure, és en realitat el personatge risible (tota la vida s'ha deixat entabanar per Homer); Zerafina, la dona jove, ens fa riure, però, en realitat, és el personatge seriós, perquè toca de peus a terra i és a temps de no ensopegar per segona vegada amb la mateixa pedra. Zerafina és la que estableix les condicions i la que verbalitza les dues frases citades de senyores soles i no voler homes, la que ho comunica a les seves companyes que immediatament ho compleixen. És el personatge de Rodoreda que supera l'etapa iniciàtica que l'autora proposa a les seves (anti)heroïnes —Aloma, Natàlia, Teresa Goday...: totes són enganyades primer per conèixer la realitat de la vida, després, en el seu pas de nenes a dones.

Jordi Giramé i Òscar Muñoz, «*La senyora Florentina i el seu amor Homer. Apunts per a una posada en escena*», a *Assaig de teatre. Revista de l'Associació d'Investigació i Experimentació Teatral*, núm. 18-20, 1999.

Si bé és cert que el divorci amb el públic habitual i l'absència de problemes de producció van fer possible una gran diferenciació estètica entre els autors exiliats i que a la seva tasca creativa hi predominés una clara intencionalitat artística, palesa en propostes dramaturgiques agosarades, de caire avantguardista en moltes ocasions, casos com el de Rodoreda, atípics en aquest sentit, ens persuadirien de la necessitat de revisar aquest tòpic sobre la nostra literatura dramàtica a l'exili. La producció dramàtica rodorediana no manifesta gaire interès per incorporar-se als corrents europeus del moment, i molt menys per aproximar-se a la tasca militant d'altres exiliats al país veí, com ara José Martín Elizondo o Manuel Martínez Azaña, els quals, des de Tolosa i Bordeus respectivament, desenvolupaven una intensa producció teatral marcadament crítica envers el regim franquista.

Sembla tot plegat que hàgim de concloure que Rodoreda escriu com si estigués encara a Barcelona! És evident, però, la necessitat de matisar aquest extrem. L'espessor del món literari rodoredià, aquella qualitat ambivalent [...], ens ho demana. [...]

Joan Sales, el seu editor, havia decidit que aquest tret diferencial apropiava d'alguna manera el teatre rodoredià als corrents del teatre de l'absurd. Tot i no ser del totafortunada (l'autora la va rebutjar categòricament), aquesta apreciació estètica ens aproxima a l'efecte que peces com les abans esmentades produeixen en el lector: el teatre de Rodoreda és, si bé no exactament absurd, sí desconcertant. En primer lloc, perquè poques vegades hem assistit a un fenomen de contaminació de veus entre gèneres com el que ens ofereix l'escriptora de Sant Gervasi (potser en l'obra de Pedro Salinas, un altre autor exiliat amb inquietuds teatrals, hi trobaríem un cas semblant). L'univers literari de l'autora de *La plaça del Diamant* se sosté, en efecte, sobre l'analogia: les mateixes identitats (els mateixos noms de personatge, en molts casos) poblen la seva novel·la i el seu teatre, els mateixos recursos

a l'hora de l'evocació d'un espai i un temps. És aquesta permeabilitat estilística entre gèneres la que explica l'excessiva literarietat del teatre de Rodoreda, la desconcertant alterança entre una freqüentment brillant objectivació del diàleg

i una perillosa tendència envers l'explicitació diegètica; entre eficaces planificacions de l'acció dramàtica i transgressions constants del valor performatiu de la paraula dramàtica, que o bé n'esdevé paraula poètica o bé vehicula furtives incursions en la prosa descriptiva, d'un discutible valor dramàtic. [...]

Podem afirmar, doncs,

que per més que el detonant per escriure teatre en Rodoreda hagin estat sovint el prestigi i els diners que podia comportar el fet de concórrer amb èxit als concursos teatrals, això no vol dir que aquestes peces dramàtiques deixarien d'ésser un important punt de referència a l'hora d'establir les constants creatives presents a l'itinerari literari de l'autora.

Però en aquesta simbiosi estilística no resideix l'única raó d'aquest desconcert, de l'estranyesa que, dièiem, envaeix el lector atent del teatre de Rodoreda. Massa familiaritzats habitualment amb la seva novel·la, descobrim sobtadament que aquest teatre n'és també el mirall deformant d'aquella. En efecte, les seves peces dramàtiques contenen la versió més primària, i potser sincera, de la seva concepció del món i de les coses, una versió en què la sordidesa i la mesquinesa es fan molt més explícites. Més que descriure el final de la innocència a través d'un dolorós procés de desvetllament, una realitat cruel s'imposa sovint, sense ambages i des d'un bon començament, en la perpècia del drama rodoredià. [...]

**Massa familiaritzats
habitualment amb la seva
novel·la, descobrim sobtada-
ment que aquest teatre n'és
també el mirall deformant
d'aquella.**

En cas que haguéssim pogut incloure alguna de les peces dramàtiques de Mercè Rodoreda a la relació d'obres estrenades al llarg d'aquest període, posem per cas *L'Hostal de les tres Camèlies* o *La senyora Florentina i el seu amor Homer*, la crítica de l'època, corroborant l'apreciació del teatre rodoredià que aquí hem proposat, hauria assenyalat amb el seu tarannà característic que, sota una aparença formal (estructura dramàtica, personatges, to amable i costumista, etc.) perfectament homologable a la conreada pel teatre d'aleshores, s'hi detecta, però, la presència d'aspectes inquietants tant en el tractament que l'autora dispensa al *dramatis personae* (molt estereotipat en els gèneres del moment), sovint amb una intenció irònica quan no paròdica, com en el dibuix de la funció exemplar (o desenllaç de l'acció dramàtica), d'una més que dubtosa moralitat. Centrem-nos en *La senyora Florentina*... Podríem definir-la com una comèdia sentimental, amb perfils psicològics ben matissats i certes dosis d'humor; una comèdia que respecta l'esquema convencional dels tres actes i amb una acceptable disposició dels elements dramaturgics; una comèdia, en definitiva, amb uns personatges perfectament identificables, extrets del costumisme barceloní; teatre de *mesa de camilla*, és clar... però no només això. Sobta, d'entrada, la manca d'uniformitat social d'aquests personatges: el saló burgès de Florentina és l'improbable receptacle d'uns éssers humans de molt diversa extracció social, com si l'autora ens hagués volgut mostrar una mena de fresc sociològic, especialment pel que fa a la condició femenina, de la Barcelona dels primers anys vint, recurs aquest sospitosament poc realista. La mateixa Florentina també ens sorprèn quan comprovem que la seva peripècia com a amant d'un home adúlter no sembla ocasionar-li veritables problemes de consciència, tan corrents al teatre d'aquesta època (pensem en un Joaquín Calvo Sotelo o en José María Pemán). D'altra banda, Zoila, amb una vida marcada per esdeveniments que fregaven el melodrama o el fulletó, no deixa de ser una paròdia dels

personatges nutritius d'un Torrado o altres autors conreadors del sentimentalisme més efectista. Si volem continuar cridant l'atenció sobre els indicis que fan pensar en l'existència d'una estratègia per posar en evidència un codi moral massa sim-

plista, ens trobarem que l'Homèr, per la seva part, no aconsegueix capgirar la seva naturalesa mesquina ni tan sols després de la catarsi que significa per a ell contemplar la mort de la seva esposa (com succeïa molt sovint als arguments d'aleshores: Víctor, el personatge de l'obra homònima —1950— d'Antoni Casas Fortuny, n'és un bon exemple), sinó que, paradoxalment,

Quant als continguts temàtics, l'obra de Rodoreda incideix en el motiu de l'adulteri, recurrent també al teatre de l'època [...] i sovint vehicle idoni per a finals moralistes.

aquest fet es converteix en el preàmbul de la més gran impostura envers Florentina. Quant als continguts temàtics, l'obra de Rodoreda incideix en el motiu de l'adulteri, recurrent també al teatre de l'època (Carles Soldevila n'era un expert) i sovint vehicle idoni per a finals moralistes. El desenllaç de *La senyora Florentina...*, però, proposa, com ja s'ha pogut intuir, una lectura ideològica ben diferent: la identificació de l'espectador envers Florentina fa que la redempció d'Homer sigui fictícia als nostres ulls, mentre que és ella, la que ha viscut tant de temps en pecat, qui es converteix en objecte de la nostra admiració simpatètica; la modernitat d'aquest plantejament és, precisament, la imperfecció de la nostra heroïna, legítima en tant que el veritable amor transcendeix les convencions socials. Per si això no fos suficient, i una vegada que Florentina, com si es tractés de l'Ignacio d'*En la ardiente oscuridad*, veu per fi amb clarividència, Rodoreda li posa en boca paraules que, si bé no cauen en l'al·legat feminista, són ben explícites d'una actitud oposada al sistema de valors imperant.

**ACTIVITATS – LA SENYORA FLORENTINA
I EL SEU AMOR HOMER**

**Conversa de Kiko Planas
amb Sergi Belbel i Jordi Moya**

Dissenyar l'escena
Bibl. El Clot – Josep Benet
Organitzat pel Teatre Nacional
de Catalunya, el Museu del Disseny
i la Biblioteca El Clot – Josep Benet
27/02/17, 19 h
Activitat gratuïta

Lectura dramatitzada de *Les flors*

de Mercè Rodoreda
Ateneu Barcelonès
27/02/17, 19 h
www.ateneubcn.org

Conversa amb Sergi Belbel

Lectures escèniques
Bibl. Horta – Can Mariner
28/02/17, 19 h
Activitat gratuïta

Col·loqui amb Carme Riera

TNC, Sala Gran
03/03/17, després de la funció
Activitat gratuïta

**ESPECTACLES EN CARTELL
I PROPERES ESTRENES**

**06/04/17 – 07/05/17
A tots els que heu vingut**

Marc Rosich
Sala Petita

04/05/17 – 11/06/17

Ricard III
William Shakespeare
Sala Gran

**11/05/17 – 21/05/17
Collar de cranis (Varietats a la Brossa)**

A partir de Joan Brossa
Sala Tallers

**CAFETERIA RESTAU-
RANT DEL TNC**

Noves tapes i *plattillos*
per compartir. Per gaudir
abans o després de
la funció. I també els
menús «Express» i «Bon
vivant», sense esperes
amb reserva prèvia abans
de la funció. Reserves:
933 065 729.

SINGULARIS

Fotos: David Ruano
Disseny: Forma
DL B 4384-2017

Patrocinador

Damm
Fundació

Protectors

Benefactors

Col·laboradors

